

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ**

ДОПУЩЕНО до захисту
Завідувач кафедри, д.т.н., доцент
_____ Г.Н. Полетаєва
«__» _____ 20__ р.

**УКРАЇНСЬКІ ЖІНОЧІ ПРИКРАСИ У СУЧАСНОМУ МОДНОМУ
ДИЗАЙНІ: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО НОВАЦІЙ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
022 Дизайн**

Виконавець:
Студентка групи 6ДЗ

_____ **Бондаренко К. О.**
(ПІБ)

Керівник:
д.т.н., доцент

_____ **Артеменко М. П.**
(ПІБ)

Консультанти з розділів:

Основний розділ
к.т.н., доцент

_____ **Артеменко М.П.**
(ПІБ)

Нормоконтроль
ст. викл.

_____ **Сандік О.П.**
(ПІБ)

**ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ**

**Кваліфікаційна робота
(Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи)**

МАГІСТР
(освітній ступінь)

**на тему: УКРАЇНСЬКІ ЖІНОЧІ ПРИКРАСИ У СУЧАСНОМУ
МОДНОМУ ДИЗАЙНІ: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО НОВАЦІЙ**

Виконав: студентка 2 курсу, групи 6ДЗ
спеціальності

022 "Дизайн"

(шифр і назва спеціальності)

Бондаренко К. О.

(прізвище та ініціали)

Керівник д.т.н., проф. Артеменко М.П.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Расторгуєва М.Й.

(прізвище та ініціали)

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Інформаційних технологій та дизайну

Кафедра дизайну

Освітній рівень магістр

Спеціальність дизайн

Освітньо-професійна програма дизайн

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри дизайну

Г.Н. Полетаєва

“ ” 20 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Бондаренко Катерина Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Українські жіночі прикраси у сучасному модному дизайні: від традицій до новацій»

керівник роботи Артеменко М.П., к.т.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “27” вересня 2024 року № 517-с

2. Строк подання студентом роботи 05.12.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Предмет дослідження — українські традиційні жіночі прикраси півдня України

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ; Розділ 1. Теоретичне обґрунтування та символіка українських жіночих прикрас; Розділ 2. Традиційні українські прикраси у сучасному модному контексті; Розділ 3. Розробка концепції та ескізного проєкту колекції аксесуарів на основі традиційних народних прикрас; Розділ 4. Практична реалізація проєкту; Висновки; Загальні висновки; Додатки; Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Графічний матеріал складає п'ять планшетів розміром 70*90 см

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Основний розділ	Білик А.А., к.мист., доцент		
Нормоконтроль	Сандік О.П., ст. викладач		

7. Дата видачі завдання 1 вересня 2024 року**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Ознайомлення з метою, завданням та критеріями написання дипломної роботи	1 – 5 вересня	Виконано
2.	Вибір напряму роботи, теми	5 – 10 вересня	Виконано
3.	Збір та аналіз літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи магістра	10 – 20 вересня	Виконано
4.	Формулювання методів дослідження	20 – 23 вересня	Виконано
5.	Визначення складу кваліфікаційної роботи	23 – 25 вересня	Виконано
6.	Формування розділів кваліфікаційної роботи, окреслення вимог до розділів	25 – 27 вересня	Виконано
7.	Пошук візуального вираження обраної теми, концепції	27 вересня – 2 жовтня	Виконано
8.	Написання розділів кваліфікаційної роботи	2 жовтня – 4 грудня	Виконано
9.	Створення пошукових варіантів ескізів	1 – 5 листопада	Виконано
10.	Підбір матеріалів	5 – 8 листопада	Виконано
11.	Створення колекції жіночих прикрас, фотосесія	8 – 30 листопада	Виконано
12.	Підбір додатків	2 жовтня – 4 грудня	Виконано
13.	Оформлення звіту за чинними вимогами	4 грудня	Виконано
14.	Оформлення заяв про реєстрацію авторського права на твори	25 вересня, 10 грудня	Виконано
15.	Підготовка візуальної частини роботи до захисту	6 – 15 грудня	Виконано

Студент _____ **Бондаренко К.О.**
(підпис) (прізвище та ініціали)Керівник роботи _____ **Артеменко М.П.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бондаренко К.О. «Українські жіночі прикраси у сучасному модному дизайні: від традицій до новацій» – Рукопис.

Робота на здобуття освітнього ступеню магістр за спеціальністю 022 Дизайн. Херсонський національний технічний університет. Хмельницький, 2024.

Дослідження й популяризація національної культурної спадщини через моду має величезне значення, особливо в сучасному контексті, коли Україна відстоює свою незалежність. Відродження зацікавленості до традиційних елементів, таких як українські прикраси, вимагає утримання зв'язку з корінням, але в той же час відкриваються нові шляхи для творчого виразу.

Метою дослідження було вивчення еволюції українських жіночих прикрас у контексті сучасного модного дизайну, зокрема дослідження маловивчених регіональних особливостей Півдня України, для збереження культурної спадщини, інтеграції традиційних елементів у сучасний дизайн та осмислення їхньої ролі в процесі національного культурного відродження. Створення унікальної колекції прикрас з етнічною складовою є важливим завданням, оскільки це дає можливість привернути увагу до спадщини українського народу.

У першому розділі виконано теоретичне обґрунтування та символіку українських жіночих прикрас, проаналізовано роботи митців з даної теми, виявлено вплив соціокультурних факторів на розвиток прикрас, та розглянуто символічне значення традиційних прикрас народів Півдня України. Опис традиційних українських прикрас у сучасному модному контексті здійснено у другому розділі. Третій розділ стосується розробки концепції декорування прикрас, відбіру прототипів, аналізу пошукових ескізів колекції. Четвертий розділ присвячено реалізації проєкту та впровадженню результатів: складено конфекційну карту та технологічну послідовність виготовлення моделей колекції.

Ключові слова: традиційні прикраси, етнодизайн, мода, прикраси Півдня України, дизайн-проектування.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА СИМВОЛІКА УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ПРИКРАС.....	14
1.1. Історіографія досліджень українських жіночих прикрас.....	14
1.2. Вплив соціокультурних факторів на розвиток прикрас.....	20
1.3. Символічне значення традиційних прикрас народів Півдня України....	29
Висновки до розділу 1.....	38
РОЗДІЛ 2. ТРАДИЦІЙНІ УКРАЇНСЬКІ ПРИКРАСИ У СУЧАСНОМУ МОДНОМУ КОНТЕКСТІ.....	40
2.1. Українські етнічні мотиви в творчості провідних сучасних дизайнерів.....	40
2.2. Інтерпретація етнічних прикрас у сучасних дизайнерських колекціях....	42
2.3. Переосмислення традиційних форм і мотивів народних прикрас в сучасному дизайні моди.....	53
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ ТА ЕСКІЗНОГО ПРОЄКТУ КОЛЕКЦІЇ АКСЕСУАРІВ НА ОСНОВІ ТРАДИЦІЙНИХ НАРОДНИХ ПРИКРАС.....	58
3.1. Концепція та джерела натхнення для створення колекції.....	58
3.2. Відбір прототипів та розробка мудборду для попередньої візуалізації ідеї.....	63
3.3. Розробка та аналіз пошукових ескізів колекцій.....	65
3.4. Обґрунтування основного композиційного рішення колекції.....	68
Висновки до розділу 3.....	72
РОЗДІЛ 4. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ.....	73
4.1. Технічні рисунки та опис моделей колекції.....	73
4.2. Складання конфекційної карти для виготовлення моделей колекції.....	77
4.3. Технологічна послідовність виготовлення моделей колекції.....	82
Висновки до розділу 4.....	84
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	86

ДОДАТКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	105

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Тема українських жіночих прикрас була, є і буде однією з важливих у галузі етно-дизайну. Існує велика кількість праць, присвячених цій проблемі. Враховуючи багатство народної культури України, дослідження щодо вивчення народного костюма, прикрас, побуту тощо залишаються актуальними серед науковців. Українські жіночі прикраси в сучасному модному дизайні є яскравим прикладом синтезу культурної спадщини та інновацій. Вони вдало поєднують традиційні символи з сучасними матеріалами та технологіями, що робить їх затребуваними як на національному, так і на світовому ринку. Завдяки цьому українські прикраси стають не лише елементом естетики, а й способом збереження і популяризації української культури в умовах глобалізації.

Отже, важливість дослідження обраної теми полягає в збереженні та популяризації національної культурної спадщини через моду. У зв'язку з широкомасштабним вторгненням Росії в Україну, інтерес до автентичних елементів знаходиться на піку популярності, не винятком є і українські прикраси з їх глибокою символікою та унікальними техніками, які стають джерелом натхнення для дизайнерів. Використання традиційних мотивів у сучасних колекціях допомагає не лише зберегти культурну ідентичність, але й зробити їх привабливими для молоді та міжнародної спільноти, що також сприяє розвитку виробництва прикрас та підтримки майстрів, що зберігають народні традиції.

Метою цього дослідження є вивчення еволюції українських жіночих прикрас у контексті сучасного модного дизайну, зокрема дослідження маловивчених регіональних особливостей Півдня України, для збереження культурної спадщини, інтеграції традиційних елементів у сучасний дизайн та осмислення їхньої ролі в процесі національного культурного відродження. Метою роботи є створення унікальної колекції прикрас з етнічною складовою,

таким чином привертаючи весь світ до українського мистецтва, та реклами України цими прикрасами не тільки всередині держави, а і за її кордонами.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- Узагальнити теоретичні розробки праць, присвячених українським жіночим прикрасам.
- Виявити вплив соціокультурних факторів на народні прикраси.
- Провести аналіз дизайну традиційних прикрас народів Півдня України та показати їх значення в етнодизайні.
- Виявити сучасних провідних дизайнерів, що працюють з використанням українських етнічних мотивів.
- Проаналізувати традиційні українські прикраси в сучасному модному контексті; дати інтерпретацію етнічних прикрас у дизайнерських колекціях.
- Переосмислити традиційні форми і мотиви народних прикрас у сучасному дизайні моди.
- Створити колекцію прикрас з етнічними мотивами прикрас народів Півдня України.

Проблематика роботи полягає в тому, що в край бракує інформації про прикраси Півдня України загалом. Це унеможливорює створення цілісної історії українського костюма.

Сьогодні етнічні мотиви сполучаються з сучасним костюмом, тому важливе вивчення стилістичної та естетичної складової народних прикрас у сучасній моді.

Об'єкт дослідження – жіночі прикраси як складова костюма.

Предмет дослідження – жіночі народні прикраси Півдня України як демонстрація індивідуальності образу у сучасній моді: збереження традицій та новаторські рішення.

Територіальні межі дослідження охоплюють Південь України, де з стародавніх часів жили кочові племена, давні греки, слов'яни.

Методи дослідження. Для узагальнення теоретичних основ дослідження було застосовано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, а також

теоретичний метод. Метод історичного порівняння було використано для зіставлення подій, явищ та процесів появи, розвитку прикрас у різні історичні періоди. Також цей метод посприяв розумінню змін у часі, аналізу причин та наслідків історичних процесів. Метод класифікації та систематизації допоміг структурувати прикраси, розподіляючи їх за категоріями на основі подібностей або відмінностей. Завдяки порівняльному методу було визначено спільні риси або розбіжності між прикрасами певних територіальних, часових проміжків. Аналітичний метод посприяв виявленню загальних рис та суттєвих відмінностей між досліджуваними прикрасами, це, в свою чергу, дало глибше розуміння їхньої природи. Завдяки культурологічному підходу розглянуто українські прикраси як явище культури. Емпіричний метод дослідження дозволив провести збір та аналіз даних про прикраси на основі спостережень вивчення інших дослідників. У магістерській роботі за допомогою семіотичного методу було розглянуто знакові системи прикрас, їхню структуру, взаємодію та вплив на сприйняття і розуміння їх загалом. Провести аналіз прикрас через дослідження образів, стилю та виражальних засобів дизайнерів прикрас дозволив образно-стилістичний метод. Завдяки цьому методу вдалося створити прикраси, які мають емоційний та знаковий фактор. Для виготовлення колекції прикрас було використано метод проєктування, який заключається в розробці концепції, форм, моделюванні та стилістиці прикрас.

Наукова новизна роботи

Уперше:

- Систематизовано і представлено матеріал по народній культурі прикрас Півдня України.
- Створено класифікаційну схему сучасних українських прикрас за призначенням та структурними особливостями.
- Запропоновано класифікацію, що відбиває художньо-образні тенденції в дизайні сучасних українських етноорієнтованих прикрасах.
- Проаналізовано прикраси з етнічними мотивами сучасних українських дизайнерів, запропоновано методику аналізу їх, та виділено головні ознаки.

- Створено колекцію прикрас «Під південним сонцем» за етнічними мотивами прикрас народів Півдня України.

- На основі вивчення теоретичного матеріалу спроектовано ескізну пропозицію декоративних комірців «Скіфська спадщина».

Дістало подальшого розвитку:

- Вивчення впливу соціокультурних чинників на народні прикраси.
- Дослідження традиційних форм і мотивів народних прикрас у сучасному дизайні моди України.

Практичне значення полягає в систематизації теоретичного матеріалу з теми дослідження. Матеріал роботи може стати основою для написання монографії, методичних посібників по прикрасам народів Півдня України. Результати роботи можна використати під час підготовки до лекційних та практичних занять з дисциплін «Історія мистецтва та дизайну», «Проектування», а також з історії моди, та під час створення програми курсу «Етнодизайн». Також, результатами дослідження є розробка колекції прикрас, що може стати новим культурно-мистецьким проектом для популяризації дизайнерських прикрас на основі народних мотивів України, та презентація їх на міжнародних виставках та фестивалях. Вивчення прикрас Півдня України надихнуло на створення ескізної пропозиції декоративних комірців «Скіфська спадщина».

Апробація результатів дослідження здійснювалась у ході науково-дослідницької роботи:

- V Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу», 18 – 19 квітня 2024 р., м. Запоріжжя, Україна, опубліковано тези «Прикраси як фактор ідентичності».

- X Міжнародна науково-практична конференція Херсонського національного технічного університету «Дизайн та мистецтво в контексті

соціокультурного розвитку», 10 жовтня 2024 р., м. Хмельницький, Україна, опубліковано тези «Актуалізація народних прикрас в сучасній моді».

- VII Міжнародна науково-практична конференція КНУТД, 17 жовтня 2024 р., м. Київ, Україна, опубліковано тези «Соціо-культурні чинники та періодизація розвитку прикрас Півдня України».

- Подано заявку (№с202407975) на реєстрацію авторського права ескізної пропозиції впроваджених результатів дослідження «Скіфська спадщина».

- Подано заявку на реєстрацію авторського права колекції прикрас «Під південним сонцем».

- Диплом третього ступеню у II Міжнародному конкурсі наукових робіт здобувачів вищої освіти, за напрямом «Fashion industry», 25 жовтня 2024 р., м. Київ, Україна, КНУТД.

Структура магістерської роботи обумовлена метою і завданням дослідження. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, тринадцяти підрозділів, трьох додатків, списку використаних джерел (66). Загальний обсяг роботи складає 111 сторінок.

Ключові слова: дизайн прикрас, дизайн моди, етнодизайн, прикраси Півдня України, дизайн-проектування.